

This project has received funding from the European Union's Horizon Europe research and innovation programme under grant agreement No 101069529 and from UK Research and Innovation (UKRI) under the UK government's Horizon Europe funding guarantee [grant No 10038991].

Jak se otevřít: Praktický průvodce pro projekty v Klastru 5 programu Horizont Evropa

Mojca Drevenšek

Únor 2026

Social Sciences & Humanities for Climate,
Energy and Transport Research Excellence

Jak se otevřít: Praktický průvodce pro projekty v Klastru 5 programu Horizont Evropa

Únor 2026

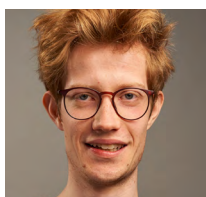
AUTOR

Mojca Drevenšek*
CONSENSUS
Slovinsko

[*mojca.drevensek@consensus.si](mailto:mojca.drevensek@consensus.si)

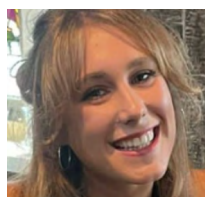
PŘÍSPĚVATELÉ

Vojtěch Gerlich
Ústav výzkumu
globální změny AV
ČR – CzechGlobe
Česko

Luciano D'Andrea
Knowledge and
Innovation
Itálie

Ami Crowther
Anglia Ruskin
University
Velká Británie

Rosie Robison
Anglia Ruskin
University
Velká Británie

Doporučená citace

Drevenšek, M. 2026. *How to Go Open: A Practical Guidebook for Horizon Europe Cluster 5 Projects [Czech]*.
Cambridge: SSH CENTRE. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18714599>

Obsah

1. K čemu je tato příručka?	4
1.1. O projektu SSH CENTRE	4
1.2. K čemu je tato digitální příručka?	4
2. Co je otevřená společenská věda?	6
2.1. Náš výchozí bod: Rámec UNESCO – čtyři pilíře otevřené vědy	6
2.2. Specifika otevřených společenských věd	7
3. Otevřená věda v návrzích (SSH) výzkumných projektů	8
3.1. Od návrhu k realizaci	8
3.2. Kam se do vašeho návrhu hodí	8
3.3. Proč mají projekty SSH výhodu	8
4. Nástroje a procesy na podporu „otevřenosti“	10
4.1. Zenodo pro otevřená data	11
4.2. SSH Open Knowledge Platform	13
4.3. Spolupráce s aktéry prostřednictvím zprostředkování znalostí	14
4.4. Regionální začlenění nedostatečně zastoupených výzkumných pracovníků	16
5. Reflexe a poučení z otevřenosti	17
5.1. Zenodo a otevřená data	17
5.2. SSH Open Knowledge Platform	17
5.3. Zprostředkování znalostí	18
5.4. Regionální inkluze	18
5.5. Zapojení aktérů do přípravy kapitol knih s politickými doporučeními	18
6. Zdroje a kontakty	19

Seznam videí

Video 1: <i>Open Science in Horizon Europe – Navigating the Complex Landscape of Open Science</i> (Mojca Drevensek, Consensus)	6
Video 2: <i>From Access to Inclusion – Re-thinking Open Science Priorities for SSH</i> Od přístupu k inkluzi – přehodnocení priorit otevřené vědy pro SSH (Thomas Klebel, Know Center Research GmbH)	7
Video 3: <i>The European Commission's View on Open Science in Horizon Europe</i> (Pohled Evropské komise na otevřenou vědu v programu Horizont Evropa) (Chris Foulds, ARU)	9
Video 4: <i>Open Science in Horizon Europe Proposals</i> (Otevřená věda v návrzích programu Horizont Evropa) (Chris Foulds, ARU)	9
Video 5: <i>Experiences of Open Science during Project Implementation</i> (Zkušenosti s otevřenou vědou během realizace projektu) (Rosie Robison, ARU)	10
Video 6: <i>Zenodo for Open Data</i> (Zenodo pro otevřená data) (Ami Crowther, ARU)	12
Video 7: <i>SSH Open Knowledge Platform</i> (Mojca Drevensek, Consensus)	13
Video 8: <i>Spolupráce zainteresovaných stran prostřednictvím zprostředkování znalostí</i> (Luciano d'Andrea, K&I)	15
Video 9: <i>Regionální začlenění nedostatečně zastoupených výzkumných pracovníků</i> (Viktor Varju, CERS)	16

1. K čemu je tato příručka?

1.1. O projektu SSH CENTRE

Social Sciences & Humanities for Climate,
Energy aNd Transport Research Excellence

SSH CENTRE (*Social Sciences and Humanities for Climate, Energy aNd Transport Research Excellence*) byl projekt programu Horizont Evropa, jehož cílem bylo posílit spolupráci mezi společenskými a humanitními vědami (SSH, z angl. *Social Science and Humanities*) a technickými obory (STEM, z angl. *Science, Technology, Engineering and Mathematics*) v zájmu urychlení přechodu EU k uhlíkové neutralitě.

Zapojením aktérů z oblasti výzkumu, tvorby politik, obchodu a občanské společnosti podporoval projekt SSH CENTRE společenské inovace, inkluzivní zapojení a transdisciplinární poradenství v oblasti politik. Aktivita projektu zahrnovaly budování partnerství mezi SSH a STEM, podporu regionů v transformaci a navrhování strategií pro zapojení občanů do výzkumu a inovací v EU.

1.2. K čemu je tato digitální příručka?

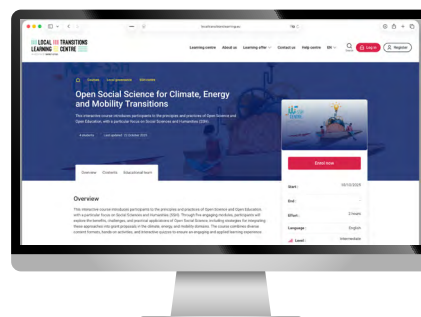
Tato příručka je součástí závazku projektu SSH CENTRE k otevřené vědě (*Open Science*) a otevřenému vzdělávání (*Open Education*) a pomáhá projektům v rámci Klastru 5 programu Horizont Evropa přecházet od teorie k praxi. Shrnuje poznatky z praktických zkušeností v projektu SSH CENTRE a navrhuje konkrétní kroky pro koordinátory, výzkumníky a vedoucí v oblasti inovací, jak otevřenost začlenit do své práce a dosáhnout tak transparentnosti, spolupráce a skutečného dopadu. Otevřená věda není jen požadavkem na shodu s pravidly financování – je to katalyzátor důvěry, výměny znalostí a škálovatelných řešení výzev v oblasti klimatu, energetiky a mobility.

Transformace v oblasti klimatu, energetiky a mobility vyžadují více než jen technologické průlomy. Potřebný je **i společenský vhled, transparentnost a spolupráce**. Otevřená věda není jen kolonkou k zaškrtnutí, je to způsob, jak **urychlit dopad, budovat důvěru a umožnit opakované využití poznatků** napříč obory a sektory.

Tato příručka staví na poznatcích z **webináře** projektu SSH CENTRE o **otevřených společenských vědách** (*Open Social Science Webinar*), kde více než 30 výzkumníků a aktérů zkoumalo, jak zajistit, aby výzkum v oblasti SSH byl otevřenější, přístupnější a měl větší dopad.

Tyto diskuse společně s příspěvky odborníků vytvořily základ pro náš **interaktivní online kurz** „*Open Social Science for Climate, Energy and Mobility Transitions*“ („Otevřené společenské vědy pro transformaci v oblasti klimatu, energetiky a mobility“). Kurz se skládá z pěti praktických modulů, které pomohou uplatnit principy otevřené vědy a otevřeného vzdělávání v reálných projektech – tak, aby se otevřenost dala aplikovat od prvního dne.

Odkaz na online kurz SSH CENTRE *Open Social Science for Climate, Energy and Mobility Transitions* je k dispozici [zde](#).

V projektu SSH CENTRE průběžně probíhalo hodnocení projektu (*Formative Accompanying Research*, česky *formativní doprovodný výzkum*). V rámci tohoto výzkumu bylo uskutečněno 33 polostrukturovaných rozhovorů s účastníky tří epistemických experimentů, které byly v projektu SSH CENTRE vytvořeny a realizovány: *Interdisciplinary Collaborations for EU Policy Recommendations*, *Transdisciplinary Knowledge Brokerage Initiative*, and *Debating Europe Citizens' Engagement* (Interdisciplinární spolupráce pro doporučení v oblasti politik EU, Iniciativa transdisciplinárního zprostředkování znalostí a Zapojení občanů v rámci *Debating Europe*). Jedním z témat rozhovorů byly zkušenosti účastníků s otevřenou vědou a jejich pohled na to, jakou roli v evropském výzkumu hraje a co jí omezuje. Poznatky z formativního doprovodného výzkumu byly zpracovány do závěrečné zprávy a do 10 *Briefing Notes* (BN, informačních poznámek) – úryvky z těchto poznámek v příručce pomáhají ilustrovat hlavní diskutovaná témata. Jsou vždy označeny číslem příslušné BN, ze které pocházejí. (Úplnou zprávu a přehled epistemických experimentů naleznete v *Briefing Note Collection* projektu SSH CENTRE¹, podrobný popis metodologie je k dispozici na portálu Zenodo², což je otevřený neziskový výzkumný repozitář, kam může kdokoli volně nahrávat, sdílet a uchovávat výstupy výzkumu.)

“Jsem velkým zastáncem toho, aby se co nejvíce publikovalo v otevřených vědeckých časopisech a aby se otevřená věda využívala jako platforma, která zpřístupňuje naši tvorbu komukoliv, kdo o ni má zájem, a s co nejmenším počtem překážek. Cílem je zpřístupnit vědecké informace bez překážek, ať už se jedná o překážky finanční nebo jiné, aby měli lidé přístup k informacím.”

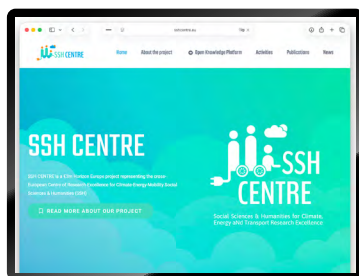
(Účastník *Interdisciplinary Collaborations*)

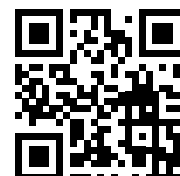
Co obsahuje tato příručka?

Tato praktická příručka pokrývá základní informace o otevřenosti v projektech Klastru 5 Horizontu Evropa, včetně **principů otevřené vědy, postupů otevřených společenských věd a strategií spolupráce SSH-STEM**. Najdete v ní **podrobné pracovní postupy, doporučení pro návrhy projektů a tipy pro začlenění otevřenosti do celého trvání projektu**. Příručka je obohacena o **infografiky, videa, citáty výzkumníků a odkazy na další zdroje**, díky čemuž je snadné převést teorii do praxe.

Jste připraveni učinit z otevřenosti svou konkurenční výhodu? Začněte ještě dnes a staňte se lídrem v oblasti spolupráce a výzkumu, který má dopad!

Navštivte webové stránky SSH CENTRE kliknutím na tento **odkaz** nebo naskenováním QR kódu.

- 1 Leventon, J., Gerlich, V., Prášilová, T. (eds.), 2025. *Ten challenges for successful inter- and transdisciplinary collaboration: Briefing Note collection of SSH CENTRE*. Cambridge: SSH CENTRE. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17608088>
- 2 Leventon, J., Gerlich, V., Prášilová, T. (2025). T5.1 Formative Accompanying Research (FAR). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17551759>

2. Co je otevřená společenská věda?

2.1. Náš výchozí bod: Rámec UNESCO – čtyři pilíře otevřené vědy

Projekt SSH CENTRE sladil svůj přístup k otevřené vědě s rámcem UNESCO pro otevřenou vědu. Tyto pilíře zajišťují, aby byla otevřenost **systémová, inkluzivní a aplikovatelná v praxi**:

Pilíř 1: Otevřené vědecké znalosti

Sdílení výstupů výzkumu (dat, publikací, metod) v přístupných a opakovaně použitelných formátech pod otevřenými licencemi.

Pilíř 2: Infrastruktury otevřené vědy

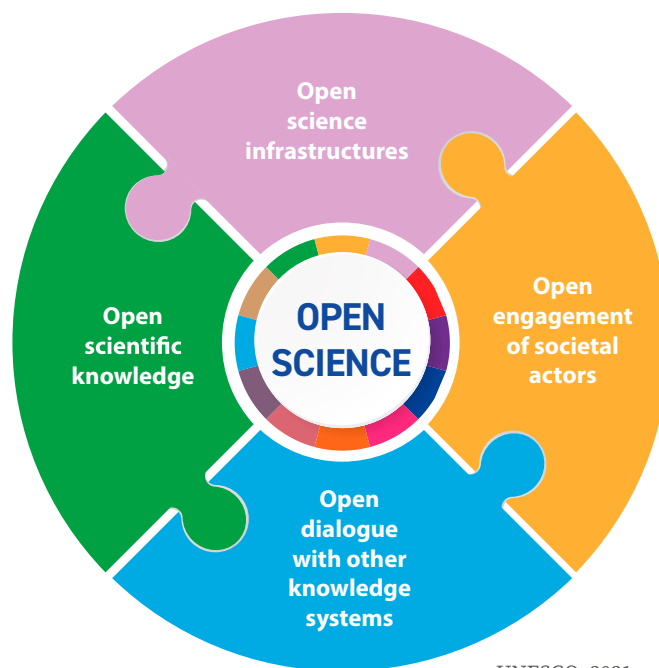
Budování a využívání otevřených a neziskových platform, které umožňují spolupráci, dlouhodobé uchovávání a přístup.

Pilíř 3: Otevřené zapojení společenských aktérů

Spolupráce s aktéry mimo akademickou sféru (např. z oblasti tvorby politik, průmyslu a občanské společnosti) za účelem inkluzivního a responzivního výzkumu.

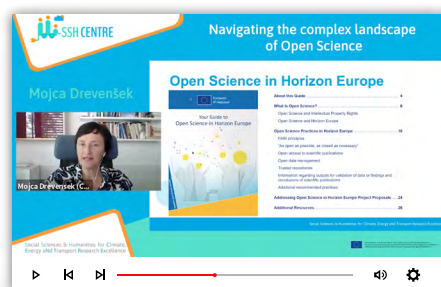
Pilíř 4: Otevřený dialog s jinými znalostními systémy

Integrace různorodých perspektiv, například místních nebo regionálních znalostních systémů, při současném respektování etiky a suverenity.

UNESCO, 2021

Proč je to důležité: Tyto pilíře usměrňují úsilí o zpřístupnění výsledků výzkumu, podporu inkluzivní spolupráce a integraci různorodých perspektiv. Přijetím těchto principů mohou projekty v rámci Klastru 5 programu Horizont Evropa přinášet řešení, která jsou spravedlivá, inovativní a připravená pro aplikaci v reálném světě.

Video 1: Open Science in Horizon Europe – Navigating the Complex Landscape of Open Science (Mojca Drevenšek, Consensus)

Toto 4minutové video představuje prostředí otevřené vědy. Můžete ho otevřít naskenováním QR kódu nebo kliknutím na tento [odkaz](#).

2.2. Specifika otevřených společenských věd

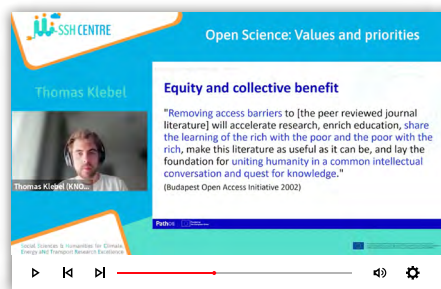
Otevřené společenské vědy uplatňují principy otevřenosti ve výzkumu, který je vysoce citlivý na kontext, je etický a kvalitativní. Na rozdíl od oborů STEM, kde dominuje reprodukovatelnost a technické standardy, se disciplíny SSH zaměřují na spolupráci, reflexivitu a společenskou relevanci – díky tomu je v nich otevřenost o dialogu a inkluzi, nikoli pouze o sdílení dat.

Oblast SSH často silně podporuje otevřenou vědu v oborech STEM a interdisciplinarita je nezdědka nezbytným předpokladem pro efektivní zavádění otevřené vědy do praxe. Role SSH však sahá daleko za hranice komunikace nebo zapojování aktérů. Zahrnuje rámování problémů, hodnocení spravedlnosti a navrhování mechanismů správy (resp. *governance*). To jsou při formování udržitelných transformací kritické funkce.

Transformace v oblasti klimatu, energetiky a mobility vyžadují společenský vhled, nikoli pouze technická řešení.

Výzva: Navzdory citelnému nárůstu interdisciplinárních a transdisciplinárních příležitostí k financování SSH přetrvává silná tendence výzkumných agend upřednostňovat cíle a přístupy, které odsouvají SSH do podřízené role.

Texty výzev k podávání žádostí o financování se často soustředí na cíle a přístupy STEM, zatímco SSH jsou zmiňovány pouze jako doplněk. Projektové návrhy mohou vyžadovat technologický pracovní balíček (WP, z angl. *Work Package*) s jasně stanovenými milníky, zatímco role SSH je omezena na „posílení společenského dopadu“, aniž by byly definovány samostatné pracovní balíčky pro SSH nebo výstupy vedené těmito disciplínami.

Video 2: From Access to Inclusion – Re-thinking Open Science Priorities for SSH Od přístupu k inkluzi – přehodnocení priorit otevřené vědy pro SSH (Thomas Klebel, Know Center Research GmbH)

Toto 5minutové video pojednává o přehodnocení priorit otevřené vědy pro SSH. Podívejte se na něj pod tímto [odkazem](#) nebo QR kódem.

3. Otevřená věda v návrzích (SSH) výzkumných projektů

3.1. Od návrhu k realizaci

Otevřená věda není jen módním slovem programu Horizont Evropa – je pevně zakotvena v hodnoticích kritériích projektových návrhů. Hodnota otevřené vědy je totiž zohledněna ve všech částech návrhu: v **Excelenci, Dopadu i Implementaci**.

Mnoho projektů aktivity v oblasti otevřené vědy plánuje, ale nedokáže je **jasně označit**, což je při hodnocení může stát body. Považovat otevřenou vědu za strategickou linii, a nikoli za něco, co se řeší až dodatečně, přináší své výhody: ukažte, jak otevřená věda formuje vaši metodologii, zapojení aktérů a šíření výsledků již od prvního dne.

3.2. Kam se do vašeho návrhu hodí

Otevřená věda patří do více než jedné části:

- V části **Excellence** zdůrazněte, jak otevřenost posiluje váš výzkumný záměr a cíle.
- V části **Dopad** propojte otevřenou vědu s vaší komunikační strategií komunikace, šíření a využívání výsledků – zde hodnotitelé očekávají konkrétní závazky.
- A v části **Implementace** začleňte úkoly spojené s otevřenou vědou do pracovních balíčků (WP) a rolí jednotlivých partnerů. Vyhrazený úkol v rámci komunikačního WP je naprosté minimum; ambiciózní projekty prolínají otevřenost celou svou strukturou.

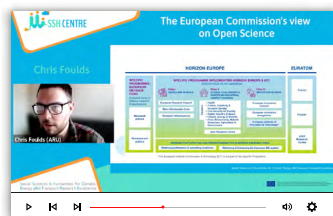
3.3. Proč mají projekty SSH výhodu

Projekt, který bere SSH vážně, má k otevřené vědě co říct. Metody společenských a humanitních věd, jako jsou spolupráce, reflexivita a zapojení společnosti, jsou ze své podstaty otevřené a interdisciplinární. Využijte toho ve svůj prospěch: prezentujte SSH jako hnací sílu transparentnosti, inkluze a dlouhodobého dopadu. Hodnotitelé programu Horizont Evropa tento přístup oceňují čím dál více, zejména ve výzvách Klastru 5, kde jsou společenská připravenost a dialog s aktéry naprosto klíčové.

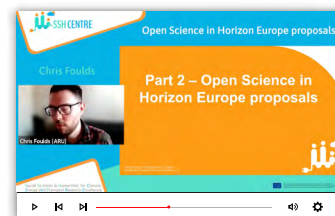

Video 3: The European Commission's View on Open Science in Horizon Europe (Pohled Evropské komise na otevřenou vědu v programu Horizont Evropa) (Chris Foulds, ARU)

Video 4: Open Science in Horizon Europe Proposals (Otevřená věda v návrzích programu Horizont Evropa) (Chris Foulds, ARU)

Odkaz na video 3 [zde](#)

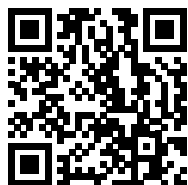

Odkaz na video 4 [zde](#)

Tato dvě krátká videa představují očekávání a hodnocení Evropské komise ohledně otevřené vědy v projektech pilíře 2 (Klastru 5) programu Horizont Evropa. Můžete si je prohlédnout pomocí těchto QR kódů a odkazů.

Postupy otevřené vědy – včetně zveřejňování dat, organizování veřejných aktivit pro šíření výsledků, publikování v otevřených časopisech a využívání participativních výzkumných metod – mohou pomoci zvýšit kvalitu výzkumu, posílit přijetí výsledků výzkumu veřejností, podpořit spravedlnost a podnítit vzájemné učení. Chcete-li se o těchto procesech dozvědět více, přečtěte si **informační poznámku** SSH CENTRE o zapojení zainteresovaných stran a veřejnosti do mezioborové a transdisciplinární spolupráce.

4. Nástroje a procesy na podporu „otevřenosti“

V průběhu projektu SSH CENTRE jsme využili řadu různých nástrojů a procesů na podporu našich aktivit v oblasti otevřené vědy. Každý z těchto nástrojů a procesů odpovídá jednomu z pilířů rámce UNESCO pro otevřenou vědu.

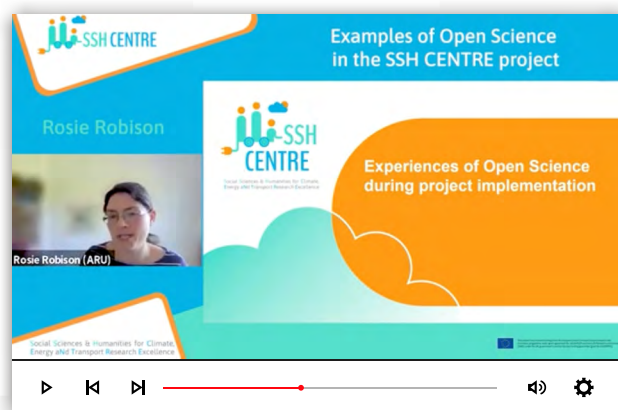
Využití těchto nástrojů pomohlo zajistit, aby naše výzkumné aktivity byly přístupné, citovatelné a opakovaně použitelné. Díky nim jsme byli schopni podporovat inkluzivní spolupráci, regionální relevanci a společnou tvorbu znalostí.

Mezi použité nástroje a procesy patří:

- Zenodo pro otevřená data
- SSH Open Knowledge Platform (Platforma pro otevřené znalosti v SSH)
- Spolupráce s aktéry prostřednictvím Knowledge Brokerage (zprostředkování znalostí)
- Regionální inkluze nedostatečně zastoupených výzkumných pracovníků

Každý z těchto bodů si nyní představíme a následně nastíníme praktické aspekty toho, co jsme dělali a jak mohou ostatní projekty aktivity SSH CENTRE v oblasti otevřené vědy replikovat nebo dále upravovat.

Video 5: *Experiences of Open Science during Project Implementation* (Zkušenosti s otevřenou vědou během realizace projektu) (Rosie Robison, ARU)

Podívejte se na něj kliknutím na tento [odkaz](#) nebo naskenováním QR kódu.

4.1. Zenodo pro otevřená data

Zenodo je repositář dat s otevřeným přístupem, kam můžete nahrávat projektové materiály a výstupy, aby k nim měli ostatní přístup a mohli je využívat. Na Zenodo jsme nahráli celou škálu materiálů, včetně výstupů projektu, zdrojů pro sběr dat a samotných výzkumných dat.

Podrobnosti o tom, jak jsme k tomu přistoupili a jak mohou jiné projekty tento přístup napodobit nebo kombinovat, jsou uvedeny níže.

Co jsme udělali:

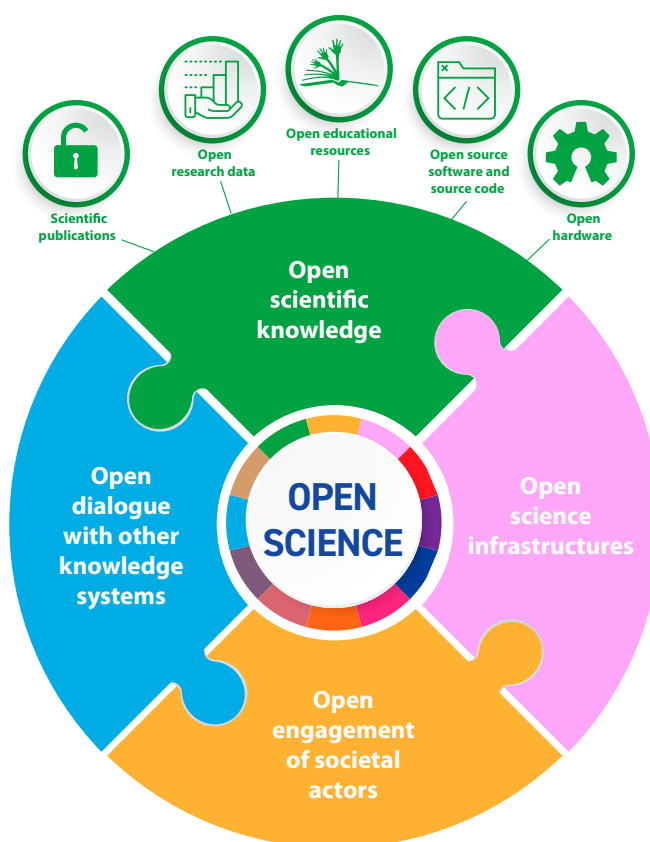
- Vytvořili jsme šablony pro podporu nahrávání materiálů na Zenodo. Tyto šablony obsahovaly všechny informace vyžadované pro nahrání a partneři konsorcia je využívali k zajištění konzistence napříč všemi záznamy.

Šablonu najdete zde: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18347662>

- Stanovili jsme jasné odpovědnosti za sdílení dat mezi partnery konsorcia.
- Do každého výstupu projektu jsme vložili doporučenou citaci (včetně DOI), což nám umožnila funkce „rezervovat DOI“ (reserve DOI) přímo na Zenodu.
- Nahráli jsme anonymizované přepisy rozhovorů, zprávy a vizuální materiály.

Jak mohou jiné projekty postup replikovat nebo upravit:

- Využijte naši šablonu pro nahrávání na Zenodo, abyste zefektivnili proces vkládání dat
- Začněte nahrávání materiálů na Zenodo do svého Plánu správy dat a Strategie šíření informací.
- Získejte DOI pro výstupy svého projektu před jejich zveřejněním a uveďte doporučenou citaci přímo v těle těchto výstupů
- Sdílejte nejen finální výstupy, ale i průběžná data a metodiky.

UNESCO, 2021

“Pro mě je otevřená věda také o transparentnosti ohledně metod a dat, které používáte, a jejich zpřístupnění lidem, kteří čtou výzkumné články. Myslím, že v naší skupině je zvykem vždy publikovat kód a celý algoritmus, který jste použili, online. Myslím, že je to součástí vědecké práce v 21. století.”

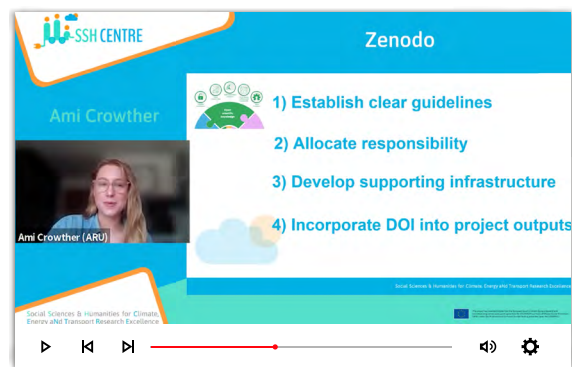
(Účastník Interdisciplinary Collaborations)

Video 6: Zenodo for Open Data Data (Zenodo pro otevřená data) (Ami Crowther, ARU)

5minutové video shrnuje, jak jsme používali Zenodo v rámci projektu SSH CENTRE, a poskytuje užitečné tipy a triky. Odkaz [zde](#).

4.2. SSH Open Knowledge Platform

V rámci projektu SSH CENTRE jsme vytvořili Open Knowledge Platform (OKP, Platformu pro otevřenou znalost). OKP obsahuje knihovnu užitečných zdrojů pro SSH a v sekci *Exploration Space* (Prostor pro objevování) syntetizuje poznatky a výstupy z projektu.

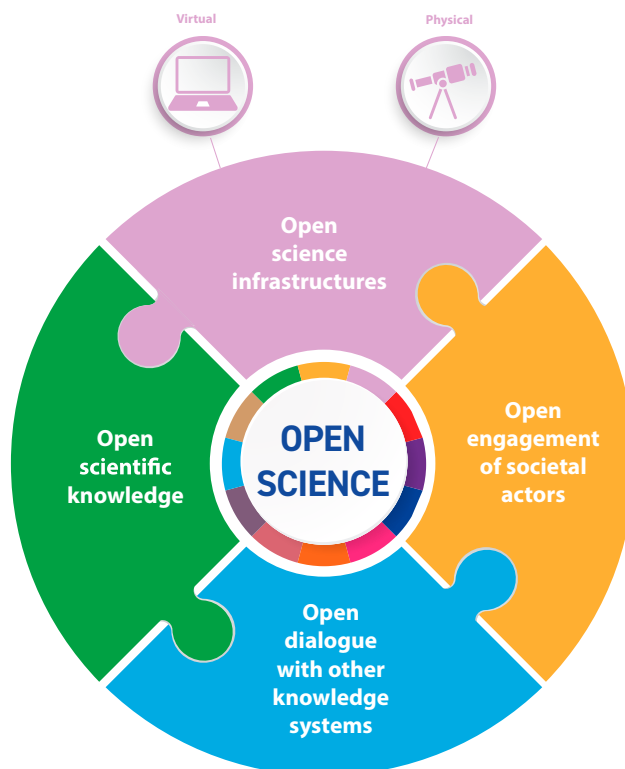
Podrobnosti o praktickém fungování OKP a o tom, jak ji ostatní projekty mohou replikovat nebo upravit, jsou uvedeny níže.

Co jsme udělali:

- Vytvořili jsme otevřenou online knihovnu pro vybrané zdroje SSH.
- Vytvořili jsme *Exploration Space* s informacemi a zdroji zaměřenými na klima, energii a mobilitu.
- Nabídli jsme výzkumníkům a aktérům příležitost přispívat vlastními materiály na OKP.
- Zajistili jsme, aby veškerý hostovaný obsah byl plně v režimu otevřeného přístupu a opakovaně použitelný.

Jak mohou jiné projekty tento postup replikovat nebo upravit:

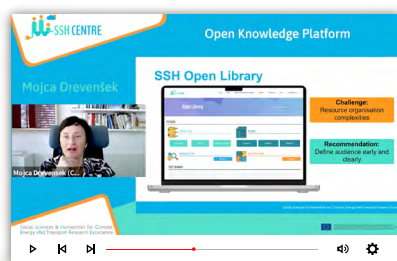
- Navrhujeme zaslat vaše vlastní materiály v režimu open-access do Otevřené knihovny nebo sdílet výstupy vašeho projektu na naší platformě OKP, čímž zvýšíte viditelnost svých materiálů. Pokud chcete přispět svými materiály, kontaktujte nás na adrese: europe@acentocomunicacion.com
- Integrujte odkazy na zdroje z naší *Exploration page* do svých politických doporučení a zpráv pro aktéry, které vytváříte.
- Využijte Open Knowledge Platform k propojení poznatků SSH s reálnými výzvami.

UNESCO, 2021

“Otevřená věda podle mého názoru spočívá v tom, že své zdroje zpřístupníte mnoha různými způsoby, na různých úrovních. A to způsobem, který skutečně podporuje participaci, na rozdíl od nečinného čekání, kdy lidé mohou přijít, pokud chtějí. Je to o něco otevřenější směrem ven.”

(Účastník Interdisciplinary Collaborations)

Video 7: SSH Open Knowledge Platform (Mojca Drevenšek, Consensus)

Toto 6minutové video představuje *Open Knowledge Platform* projektu SSH CENTRE. Můžete si jej shlédnout pod [odkazem](#) nebo naskenováním QR kódu.

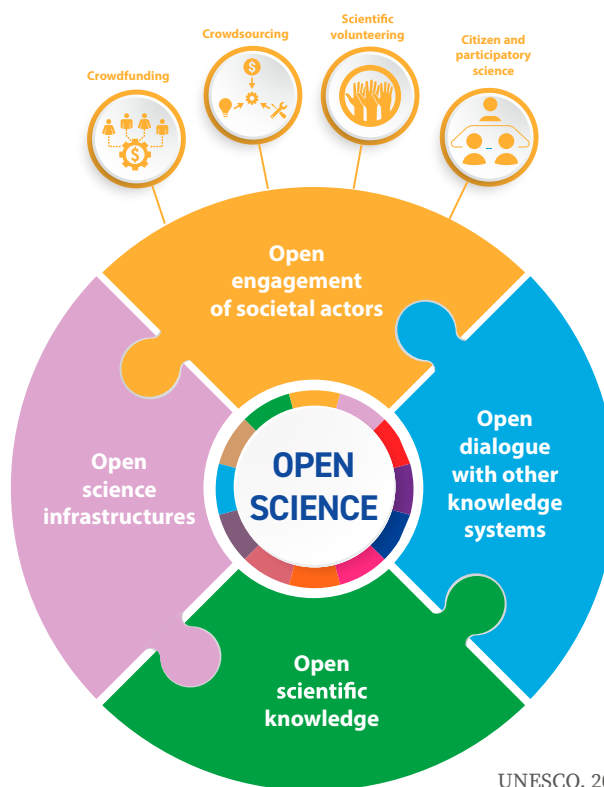
4.3. Spolupráce s aktéry prostřednictvím zprostředkování znalostí

V rámci projektu SSH CENTRE jsme realizovali iniciativu *Knowledge Brokerage Initiative*, během níž doktorandi a začínající výzkumníci absolvovali školení v oblasti *Knowledge Brokerage* (zprostředkování znalostí), aby následně v týmech realizovali konkrétní aktivity ve spolupráci s partnerskými evropskými městy.

Níže jsou popsány vazby na otevřenou vědu, které tato iniciativa vytvořila, a způsoby, jak se mohou ostatní do otevřené vědy zapojit stejným způsobem.

Co jsme udělali:

- Podpořili jsme doktorandy a začínající výzkumníky při realizaci iniciativy *Knowledge Brokerage Initiative* v 6 evropských městech
- Navrhli jsme flexibilní formáty zapojení aktérů, aby vyhovovaly potřebám evropských měst
- Vytvořili jsme dostupné materiály na základě realizovaných aktivit zapojení aktérů (<https://sshcentre.eu/publications/>)
- Pojali jsme spolupráci jako průběžný dialog, nikoli jako jednostrannou komunikaci

UNESCO, 2021

“Komunikace by neměla být epizodická, ale průběžná. Jednou ze silných stránek SSH je průběžné udržování vztahů, které podporují transdisciplinární spolupráci.”

(BN10, p.3-4)

Jak mohou ostatní replikovat nebo znovu použít náš přístup:

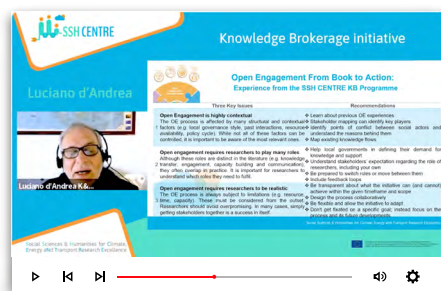
- Absolvujte náš online kurz o zprostředkování znalostí (<https://localtransitionslearning.eu/enrol/index.php?id=43>)
- Využijte a přizpůsobte si zdroje, které jsme vytvořili na podporu procesů zprostředkování znalostí (<https://sshcentre.eu/publications/>)
- Začleňte zprostředkování znalostí do své strategie dopadu a šíření

“Open Science také vnímám jako způsob, jak zpřístupnit vědu široké veřejnosti, jako způsob, jak ji demokratizujeme, aby byla dostupná pro kohokoli, bez ohledu na sociální nebo ekonomické pozici. Pokud zpřístupníme vědu, pak i tito lidé, kteří obvykle třeba nepřemýšlejí o kariéře v oblasti vědeckých nebo technologických studií, mohou zjistit, že to vlastně doopravdy mohou dělat, pokud mluvíme o mladších dětech.”

(Účastník interdisciplinární spolupráce)

Video 8: Spolupráce zainteresovaných stran prostřednictvím zprostředkování znalostí (Luciano d'Andrea, K&I)

Toto 8minutové video představuje aktivity v oblasti zprostředkování znalostí a jejich souvislosti s otevřenou vědou. Můžete si jej prohlédnout prostřednictvím tohoto [odkazu](#) nebo naskenováním QR kódu.

4.4. Regionální začlenění nedostatečně zastoupených výzkumných pracovníků

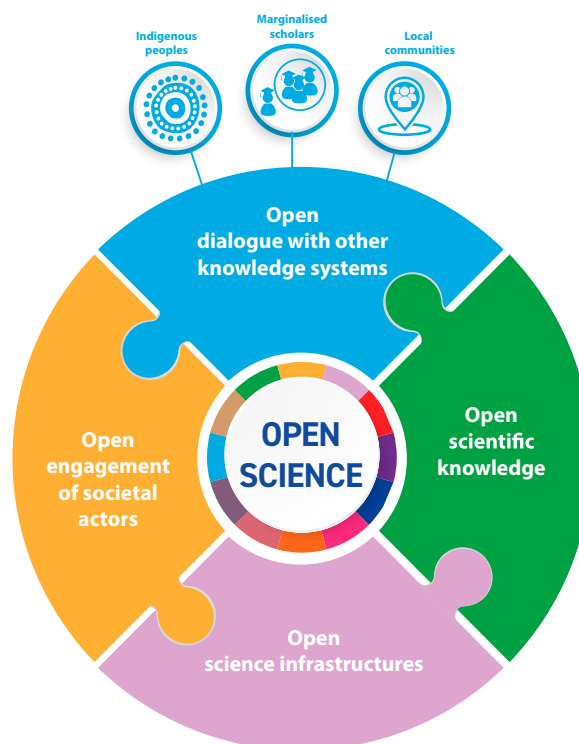
SSH CENTRE zorganizovalo průzkum s výzvou k předložení důkazů a uspořádalo workshopy v jižní (Bilbao) a středovýchodní Evropě (Pecs), aby lépe porozumělo zkušenostem výzkumných pracovníků v těchto regionech.

Co jsme udělali:

- Vypracovali jsme stanovisko k regionálním překážkám na základě zkušeností výzkumných pracovníků v jižní a středovýchodní Evropě: <https://sshcentre.eu/d1-2-position-statement-international-climate-energy-mobility-research/>
- Přeložili jsme klíčové výstupy projektu do více než 5 jazyků
- Vytvořili jsme otevřené prostory pro mezikulturní dialog v průběhu celého projektu, včetně setkání konsorcia

Jak mohou ostatní replikovat nebo znovu použít náš přístup:

- Odkazujte na naše stanovisko ve své strategii otevřené vědy a implementujte předložené doporučení
- Zahrňte do projektů rozpočet na podporu překladu materiálů, čímž podpoříte inkluzivnější postupy šíření informací
- Při navrhování aktivit v rámci projektů zohledněte různé systémy znalostí

UNESCO, 2021

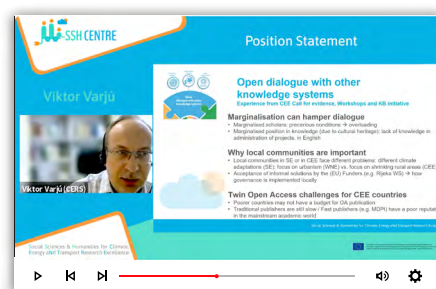
“Může to být velmi nákladné, zejména pro různé země v globálním jihu. Pro mnoho zemí je velmi obtížné držet krok, pokud musí za data platit.”

(Účastník iniciativy Knowledge Brokerage Initiative)

Video 9: Regionální začlenění nedostatečně zastoupených výzkumných pracovníků (Viktor Varju, CERS)

Toto 6minutové video představuje stanovisko SSH CENTRE. Můžete si ho prohlédnout prostřednictvím tohoto [odkazu](#) nebo naskenováním QR kódu.

5. Reflexe a poučení z otevřenosti

“Není to snadné. Myslím, že existuje mnoho systémových věcí, které činí tuto ambici těžko proveditelnou. Ale myslím si, že pomalu vidíme, že svět se mění v tomto směru, a vzdělávání lze provádět například online nebo prostřednictvím zápisu do kurzů bez studování titulu. To může být jeden ze způsobů, jak se s tímto problémem vypořádat, kromě našich zkušeností s publikováním a výzkumem.”

(Účastník Interdisciplinary Collaborations)

Často, a zejména na konci projektů, se pozornost soustředí na zdůraznění úspěchů a výsledků. I když je to důležité, má také smysl zamyslet se nad dalšími příležitostmi, které se objevily v souvislosti s projektovými aktivitami, a nad tím, co by se dalo podniknout, kdyby byl k dispozici více času a zdrojů.

Zde uvádíme úvahy týkající se praktik otevřené vědy v rámci SSH CENTRE.

5.1. Zenodo a otevřená data

- **Co jsme zaznamenali:** Ne všechny výstupy byly jasně licencovány podle podmínek CC.
- **Příležitosti k dalšímu zlepšení:** Od začátku uplatňovat jednotné licence CC, aby byla zajištěna právní jasnost a možnost opětovného použití.
- **Poučení:** Bez jasných oprávnění není otevřenost dostatečná.

5.2. SSH Open Knowledge Platform

- **Co jsme si všimli:** Některé zdroje mohly být formátovány jinak, aby se usnadnilo jejich znovupoužívání/revize.
- **Příležitosti k dalšímu zlepšení:** Při plánování výstupů projektu zvážit použitelnost editovatelných formátů (např. zdrojové soubory, modulární sady nástrojů).
- **Poučení:** Technická otevřenost vyžaduje návrh a zdroje.

“Pro mě je otevřená věda právem sdílet a nebýt nucen procházet nějakou organizací, která vydělává spoustu peněz a zisku. Je to tedy právo sdílet a učinit to, co vytvářím, přístupné a otevřené pro všechny.”

(Účastník interdisciplinární spolupráce)

5.3. Zprostředkování znalostí

- **Co jsme zaznamenali:** Metody použité v rámci iniciativ Knowledge Brokerage Initiatives mohly být shrnuty v dokumentu, který by podporoval jejich replikaci.
- **Příležitosti k dalšímu zlepšení:** Podporovat dokumentaci výzkumných metod a zkušeností a vyčlenit na to odpovídající zdroje.
- **Poučení:** Porozumění procesům, na nichž jsou činnosti založeny, je stejně důležité jako výsledky/výstupy těchto činností

5.4. Regionální inkluze

- **Co nám chybělo:** Členové konsorcia projevíli zájem o podporu příspěvků různých partnerů v rámci výstupů projektu.
- **Příležitosti k dalšímu zlepšení:** Zajistit sdílení příležitostí k přispívání k dalším výstupům projektu s možností různých autorů.
- **Poučení:** Inkluze znamená aktivní účast, nejen přístup.

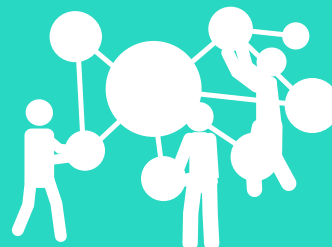
5.5. Zapojení aktérů do přípravy kapitol knih s politickými doporučeními

- **Co jsme zaznamenali:** Někteří spoluautoři knihy měli zájem o další propagační aktivity.
- **Příležitosti k dalšímu rozvoji:** Poskytnout jednotlivcům příležitosti (a zdroje) k realizaci dalších aktivit zaměřených na šíření informací.
- **Poučení:** Dopad nekončí vydáním publikace – průběžné zapojení a jasné zacílení zvyšují relevanci a přijetí politik.

Otevřenost jako proces zlepšování

Projekt SSH CENTRE se učí i nadále. V naší po-projektové fázi budeme i dál zdokonaľovat to, jak jsou otevřené společenské vědy a otevřené vzdělávání uváděny do praxe – nikoliv pouze propagovány. Být otevřený totiž znamená být otevřený i změnám.

Učme se i nadále společně.

6. Zdroje a kontakty

Více informací o zkušenostech SSH CENTRE se zapojením aktérů do interdisciplinární práce a komunikačních procesech v rámci interdisciplinárních projektů naleznete v našich informačních poznámkách (BN):

- Gerlich, V., Prášilová, T., Blanco, E., Leventon, J. 2025. Engaging stakeholders and audiences in inter- and transdisciplinary collaboration. In *Ten challenges for successful inter- and transdisciplinary collaboration: Briefing Note collection of SSH CENTRE*. Cambridge: SSH CENTRE. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17608088>
- Gerlich, V., Prášilová, T., Sorman, A.H., Cabello, V. Leventon, J. 2025. Spaces for communication in inter- and transdisciplinary collaboration. In *Ten challenges for successful inter- and transdisciplinary collaboration: Briefing Note collection of SSH CENTRE*. Cambridge: SSH CENTRE. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17608088>
- Gerlich, V., Prášilová, T., Heidenreich, S., Leventon, J. 2025. Balancing SSH and STEM contributions in inter- and transdisciplinary collaboration. In *Ten challenges for successful inter- and transdisciplinary collaboration: Briefing Note collection of SSH CENTRE*. Cambridge: SSH CENTRE. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17608088>

Pokud se chcete dozvědět více o projektu SSH CENTRE obecně nebo o našich aktivitách v oblasti otevřené vědy konkrétně, podívejte se níže:

- Webové stránky: [SSH CENTRE – Social Sciences & Humanities for Climate, Energy aNd Transport Research Excellence](#)
- SSH Open Knowledge Platform: [SSH Open Knowledge platform – SSH CENTRE](#)
- Kontakt pro podrobnosti o projektu SSH CENTRE:
 - Prof Chris Foulds (chris.foulds@aru.ac.uk)
 - Prof Rosie Robison (rosie.robison@aru.ac.uk)
- Kontakt pro podrobnosti o aktivitách SSH CENTRE v oblasti otevřené vědy a otevřeného vzdělávání:
 - Mojca Drevensek (mojca.drevensek@consensus.si)

Během trvání projektu SSH CENTRE jsme spolupracovali s následujícími projekty a sítěmi v oblasti otevřené vědy a otevřeného vzdělávání, od rozhovorů po neformální výměny a webináře:

Social Sciences & Humanities for Climate,
Energy and Transport Research Excellence

This project has received funding from the European Union's Horizon Europe research and innovation programme under grant agreement No 101069529 and from UK Research and Innovation (UKRI) under the UK government's Horizon Europe funding guarantee [grant No 10038991].